

Kunnskapsdepartementet

Dato: 09.02.2015

Deres ref.: 15/162

Vår ref.: 2015/803KATRINWB

Høringssvar til rapport om finansiering av universiteter og høyskoler

Vi viser til tilsendt høringsbrev og medfølgende rapport og takker for muligheten til å gi innspill i prosessen.

Ekspertgruppen presenterer forslag på et bredt utvalg av områder. CRISTin velger å kommentere kun kapittel 6.4.6 som omhandler publiseringsindikatoren. Innenfor dette temaet velger vi å fokusere på temaer som kommer i berøring med følgende av CRISTins tjenester

- CRISTins veiledning overfor institusjonene og forskerne i tolkning av publiseringsindikatoren og den tilhørende rapporteringsinstruksen. (Slik veiledning skjer både ved publiseringstidspunktet og ved senere registrering eller kontroll og godkjenning av registrerte publikasjoner.)
- Sikre korrekt bruk av publiseringsindikatoren i helsesektoren. (CRISTin er gitt et sterkere mandat overfor helseforetakene enn overfor universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter.)
- Teknisk gjennomføring av årlig NVI-rapportering
- Forvaltning og videreutvikling av CRISTin-systemet
- Være pådrivere for åpen tilgang til forskning

Ekspertgruppen har vært tydelige på skillet mellom finansieringsordninger og insentivordninger. Publiseringsindikatoren hører til den siste gruppen. Det presiseres at en insentivordning skal fungere etter hensikten og ha en rimelig grad av legitimitet, må den være forståelig for de man ønsker å endre adferden hos, og den bør i minst mulig grad friste til uønsket adferd. Det er også viktig at den effekten man forventer å oppnå står i forhold til den ressursbruken man pålegger.

Legitimitet og forståelighet

Ekspertgruppen omtaler flere steder risikoen for at et komplekst system reduserer insentiveffekten. For å oppnå ønsket adferdsendring, må man forstå hva som premieres. Det å veilede institusjonene i tolkning av rapporteringsinstruksen knyttet til publiseringsindikatoren er allerede krevende. Forslaget om bruk av kvadratrotten av antall forfattere vil øke kompleksiteten, og trinnvis bruk av kvadratrotten av antall forfattere vil være ytterligere ett skritt i samme retning. Vi tar forbehold om at vi har forstått forslaget korrekt, men slik vi leser det, ville trinn-inndelingen gjøre at en artikkel med 21 forfattere tildeles færre poeng totalt enn en artikkel med 20 forfattere. Dette er utfordrende å forklare på en god måte når det uttalte målet er samarbeid.

Det andre målet med kvadratrot-forslaget er fagnøytralitet. Dette er et viktig element, og det pågår allerede arbeid i regi av Det nasjonale publiseringsutvalget for å finne gode måter å løse dette på.

Et viktig mål har til nå vært å ha en grunnmodell for publiseringsindikatoren som er mest mulig lik for alle tre sektorer. Forslagene fra ekspertgruppen er, naturlig nok, så langt fremmet kun for UH-sektoren. Det er viktig for indikatorens legitimitet at eventuelle endringer blir diskutert med helsesektoren og instituttsektoren, og at størst mulig likhet mellom sektorene videreføres.

Teknisk gjennomføring av endringene, videreutvikling av CRISTin-systemet

De foreslåtte endringene kan gjennomføres som utregninger i etterkant av registrering og kontroll av publikasjonene. Teknisk sett vil endringene derfor ikke være alt for krevende. Det vil likevel, som alltid, trenge noe tid og ressurser i CRISTin eventuell gjennomføring og testing av endringene.

Åpen tilgang til forskning

Flere har kritisert nivåinndelingen i den nåværende publiseringsindikatoren for å virke mot regjeringens klare mål om åpen tilgang til forskningspublikasjoner. Flere av de mest anerkjente kanalene for åpen publisering er såkalte megajournals. Her er målet er å publisere alle artikler som holder et godt kvalitetsnivå. Disse vil, selv om enkeltartikler kan være av fremragende kvalitet, ha vanskelig for å nå opp på nivå 2 på grunn av spennet i artikler de publiserer. Forslagene om å forsterke uttellingen for nivå 2 og å innføre noe som ligner et nivå 3 bidrar til å forsterke dette problemet.

Begrunnelsen fra ekspertgruppen for å foreslå disse endringene er å premiere kvalitet. Nivåinndelingen i publiseringsindikatoren var aldri ment som et objektiv uttrykk for kvalitet, og spesielt ikke for kvalitet på den enkelte artikkel. Den ble innført for å unngå spekulasjon i massepublisering i lette tidsskrifter. Fordi nivå 2 hele tiden skal bestå av de mest prestisjefylte tidsskriftene, vil skillet mellom nivå 1 og 2 ikke være stabilt. Ett og samme tidsskrift kan flyttes mellom nivåene uten at kvaliteten på tidsskriftet har endret seg. Et for sterkt insentiv basert på et såpass varierende grunnlag vil være uheldig. Når man i tillegg risikerer en negativ effekt på åpen publisering, mener vi man heller bør velge andre virkemidler enn publiseringsindikatoren for å heve kvaliteten på forskningen.

Skulle man likevel beslutte å innføre slike endringer, vil argumentet for å innføre en annen og separat insentivordning for åpen tilgang forsterkes. CRISTin vil uansett i løpet av våren 2015 starte arbeidet med forslag til anbefalinger innen dette området, og vi vil komme tilbake til departementet med disse på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Curt Rice (signatur)
Styreleder

Katrine Weisteen Bjerde
Daglig leder

Kopi: Helse- og omsorgsdepartementet

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved CRISTin og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Katrine Weisteen Bjerde
+4722852871, k.w.bjerde@cristin.no